

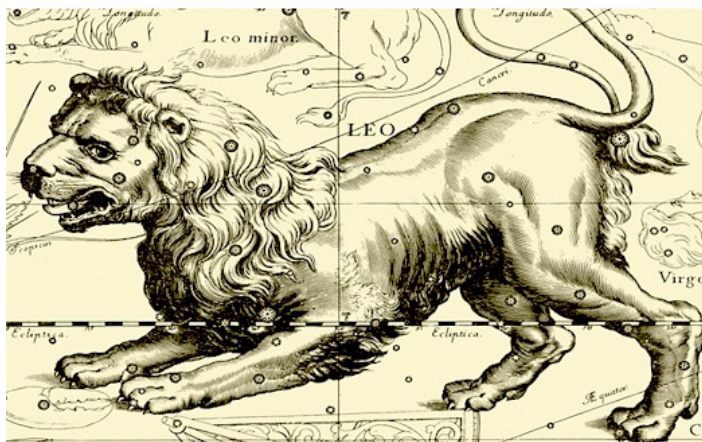
Omejili se bomo na grško mitizacijo zvezdnega neba. Številni mitološki junaki so bili nagrajeni za svoja junaštva in dobra dela tako, da so bili postavljeni in ovekovečeni na nebu. Tam so bili občudovani, vsak zase s svojo značilno junaško zgodbo. Nekaterih junakov pa tudi niso tako nagradili. Na primer Tezeja že ne, ker je na otoku Naksos na skrivaj zapustil vanj zaljubljeno Ariadno, ki je potem tam nenadoma ostala sama, vsa nesrečna in obupana. Ko je Tezej ubil Minotavra, mu je Ariadna s klobčičem rdečega sukna pomagala, da je varno in srečno prišel iz labirinta in mu tako rešila življenje, zdaj pa, ko bi jo moral vzeti za ženo, se ji je odrekel in s prijatelji potuhnjeno odjadral domov v varne Atene. Mislim pa, da se dejansko Ariadne ni upal pripeljati očetu Egeju v Atene, ker je bila hči, v Atenah skrajno osovražena kretskega kralja Minosa.

JUNAKI TEGA NAŠEGA ZVEZDNEGA NEBA

Samo v vednost

Na začetku se ustavimo pri Herakleju; latinsko Hercules, slovensko Herkul. Ozvezdje Heraklej leži na velikem kosu večernega zvezdnega neba v poletnih mesecih.

Heraklej je največji junak grške mitologije. Pestro, burno, zapleteno in s polno prebrisanosti, krutosti in ubojev je bilo napolnjeno njegovo življenje. Še njegova smrt je bila grozna. Živ bi zgorel, če ga ne bi rešil muk njegov oče Zevs in ga odnesel med zvezde, kjer še zdaj sveti kot ozvezdje. Heraklej je moral opraviti vrsto najtežjih in zato junaških del, da se je odkupil za kaznivo dejanje, ki ga sploh ni zakrivil. Zakuhala mu ga je boginja Hera, ki ga ni marala in ga je vse življenje samo preganjala in mu nagajala. Navedli bomo le tista njegova junaška dejanja, povezana z zvezdnim nebom.

Prikazano ozvezdje Lev je na nebu kot spomin na Heraklejev boj z nemejskim levom, ki je bila samo ena od epizod med dvanajstimi Heraklejevimi junaškimi dejanji.

Tako je ubil strašnega nemejskega leva, ki se je klatil po nekih grških hribih in dolinah, žrl živino in strašil ljudi. Boj je trajal celih 30 dni ali en mesec. Podoba tega leva je ozvezdje Lev, ki stoji na nebu razmeroma blizu ozvezdja Heraklej. Tako lahko ti dve ozvezdji povežemo v skupno zgodbo. Podobno velja tudi za Vodno kačo - Hidro, ki je kot ozvezdje vidno spomladi in zgodaj poleti in se razprostira po nebu skoraj vse do ozvezdja Heraklej. V zgodbi je bila Vodna kača ostudna pošast z več strupenimi kačastimi glavami in je živela v močvirju blizu mesta Argo. Takoj, ko ji je kdo odsekal glavo, so ji na tem mestu v hipu zrastle dve novi. Zato je ni mogel pokončati noben junak. Šele Heraklej je bil tisti, ki ji je bil kos. Izmislil pa si je tudi način, kako jo bo ugonobil. Pošasti je odsekal glavo za glavo in vsako rano takoj zažgal z baklo, tako da nove glave niso mogle zrasti. Pri tem boju s Hidro ga je v peto uščipnil Rak, ki je prišel iz močvirja in ga je nad Herakleja poslala boginja Hera. A Heraklej ga je ubil tako, da ga je kar pohodil. Tudi ozvezdje Rak je razmeroma blizu ozvezdja Heraklej, kar kaže na dodatno zgodbo o Raku in Herakleju.

Veliki junak Perzej je v tesnem sorodu s Heraklejem. Na nebo je prišel zaradi svoje velike priljubljenosti, dobrih del in plemenitosti. Rad je imel svojo mamo Danajo in ženo Andromedo, odsekal je glavo najostudnejši pošasti mitološkega sveta, Meduzi (zvezda Algol), ki je v skalo spremenila vsakogar, ki jo je pogledal. S čarobnim mečem in zvijačo je ubil še požrešnega kita, ki je žrl ljudi in živali ob etiopski obali in tako rešil Andromedo in ljudi strašne nesreče. Morda je to res najbolj prijazen junak na zvezdnem nebu, vsekakor pa med najbolj priljubljenimi, zato je tudi postavljen na zelo imeniten prostor na jesenskem zvezdnem nebu.

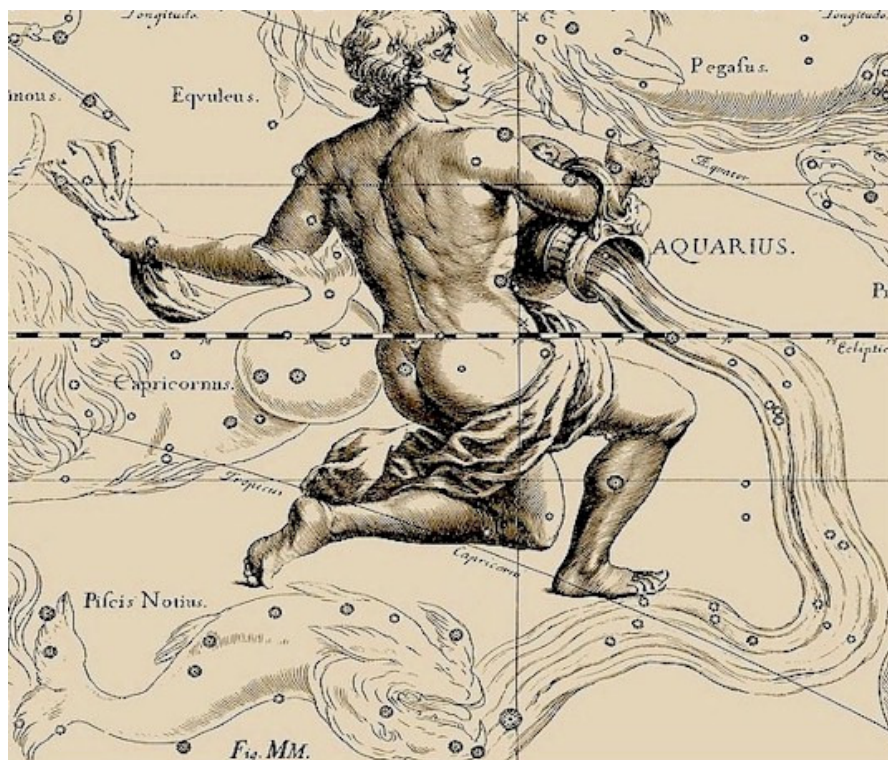
Stari Grki so na zvezdnato nebo postavili še nekaj drugih mitoloških junakov, med njimi najbolj mogočnega, sposobnega in najbolj spretnega lovca vseh časov, lepotca Oriona. Številni in veliki so bili njegovi lovski podvigi, da jih je občudovala in mu jih je zavidala celo lovska boginja Artemida.

Tudi Volarju (Pastirju, Čuvarju medveda) sta podložna Veliki in Mali medved, saj ju kot gonjač govedi z dvema lovskima psoma kar naprej priganja h krožnemu potovanju po nebu. To je težaško opravilo, namreč oba psa trdno držati na povodcu in zraven še urejevati gibanje zvezd okoli nebesnega pola (Severnice), kar zmore le moč junaka.

Ozvezdje Volar prikazuje gonjača, ki celo urejuje navidezno kroženje zvezd okoli Severnice. Takšnega opravila ni sposoben navadni smrtnik, ampak le junak.

Med nebesne junake štejemo tudi Vodnarja, ki iz velikanskega vrča zliva neskončne količine vode za vsa morja in reke na Zemlji in nebu, posebno še v deževnem času. Veliko vode sicer požre Južna riba, a jo še vedno ostane dosti za vse druge namene.

Vodnar iz svojega vrča zliva ogromno vode, dovolj za vse vode Zemlje in neba za vse večne čase.

Junak Kačenosec na nebu pa v rokah drži velikansko kačo in v podobi zdravilca Eskulapa poskuša ljudi oteti smrti. Zevs tega ne dopusti, zato ga raje ovekoveči na zvezdnem nebu. Smrt je sestavni del življenja, mora priti.

Kačenosec (Ofijuh) – Serpentarius, tudi eden od nebesnih junakov (serpens, lat.: kača), je bil najslavnejši zdravilec starih časov. Ne boji se nikogar, niti strupenega pika orjaške kače, ki jo nosi v rokah, niti strupenega pika orjaškega škorpijona, ki mu je povsem podložen, saj stoji na njem.

Vse slike so s spleta.

Na koncu ostaneta še dva junaka. To sta nebesna Dvojčka Kastor in Poluks, nerazdružljiva in ljubeča prijatelja v dobrem in slabem, v miru in vojni. Z Argonavti sta šla po velik zaklad, po Zlato runo v Kolhido in sama sta premagala gusarje, ki so ogrožali Helespont. Tudi onadva sta skupaj na belih konjih naredila veliko junaških del, ne samo v starogrški mitologiji, ampak tudi rimski.

Tako smo lahko obiskali nekaj junakov tega našega zvezdnega neba in se prepričali, da je vsak zase zares naredil podvige ali opravil dela, ki jih zdaleč ne zmora navaden smrtnik, ampak jih lahko pripišemo samo junakom.

Seveda pa bi lahko na zvezdnem nebu našli še kakšne druge nebesne junake, ki so skriti v mitoloških zgodbah. Taki junaki so na primer Belerofon, Jazon, Prometej. Poskusite odkriti še kakšnega junaka tega našega zvezdnega neba in mitološke zgodbe, v katerih nastopajo.